

УДК 37.013:[378.014.61+303.4](043)

Задорожна Любов Кирилівна,
кандидат філософських наук, ректор,
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»
м. Одеса, Україна
<https://orcid.org/0009-0006-5797-8204>
zadira65@ukr.net

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ: СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ

***Ключові слова:** професійна компетентність педагога, професійний розвиток педагога, неперервна освіта, реформа освіти, науково-методичний супровід.*

Системне реформування освіти в Україні сьогодні є не тільки пріоритетом державної політики, а й найважливішим викликом для професійного педагогічного середовища. Саме особистість педагога є визначальним чинником успішності освітніх змін. Тільки трансформації парадигми професійного мислення педагога, особистий досвід переживання зламу усталених і народження нових моделей професійної діяльності стає основою усвідомленого впровадження освітніх інновацій. Відтак, в контексті стрімких змін в освіті особливого значення набуває питання опанування педагогами нововведень, пошуку та використання освітніх інновацій, готовності фахівців до внутрішніх (особистісних) і зовнішніх (поведінкових, діяльнісних) зрушень під впливом нових ідей і рішень. Саме це стає передумовою розвитку професійних компетентностей педагогів, що знаходяться у постійному процесі набуття нових знань в системі неперервної освіти.

Поняття «неперервна освіта» у науковій педагогічній літературі має різні тлумачення. Найбільш поширеним є погляд на неперервну освіту як певну цілеспрямовану діяльність людини, що дозволяє задовольнити її індивідуальні, соціальні, економічні потреби. Так, систематизація наявних точок зору щодо сутності неперервної освіти, проведена Павлик Н., дозволяє виокремити кілька її складових: 1) уся освітня діяльність людини протягом життя, що охоплює базову освіту, середню освіту, професійну освіту, підвищення кваліфікації / перекваліфікацію,

позаінституційну освіту; 2) додаткова навчально-виховна діяльність особистості у сфері професійного самовизначення, саморозвитку та побудови кар'єри; 3) добровільна усвідомлена освітня діяльність особистості щодо задоволення власних інтересів і потреб, що виходить за межі обов'язкового навчання [2]. Інша позиція в аналізі сутності зазначеного поняття фокусує увагу на неперервності як принципі організації сучасної системи освіти. Зокрема, Лукьянова Л. аналізує неперервну освіту не тільки як пролонговане засвоєння особистістю соціокультурного досвіду з використанням усіх ланок освітньої системи, а й як дотримання принципів організації чинної системи освіти, освітньої політики, спрямованої на створення умов для навчання людини впродовж її життя, забезпечення логічного взаємозв'язку й наступності різних ланок освіти [1].

Реалізація принципу неперервності та взаємодоповнюваності різних ланок освіти зумовлює наявну сьогодні тенденцію поєднання вищої та післядипломної педагогічної освіти в межах діяльності одного закладу – академія неперервної освіти. Тут здійснюється підготовка майбутніх педагогів в освітньому середовищі закладу, що забезпечує поліфункціональну діяльність в сфері післядипломної педагогічної освіти, котра передбачає реалізацію державної освітньої політики; участь у розбудові регіональної освітньої політики, вплив на регіональні освітні структури та спільноти, врахування регіональних особливостей в процесі підвищення кваліфікації та науково-методичного супроводу; інноваційну спрямованість змісту та форм професійної діяльності, зосередження на впровадженні найновітніших досягнень педагогічних, освітніх наук, методик, позитивного педагогічного досвіду, професійно-творчих ідей кращих педагогів-практиків. В центрі діяльності такого закладу освіти – розвиток професійної компетентності педагога відповідно до вимог сьогодення. Враховуючи це, на сучасному етапі перед закладом неперервної педагогічної освіти постають завдання втілення стратегічних змін, відповідних викликам модернізації освіти та вимогам до педагога-професіонала в умовах освітньої реформи.

Комунальний заклад вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» згідно власної Стратегії розвитку, як багаторівнева і поліфункціональна регіональна освітня і науково-методична структура, забезпечує підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації педагогічних та науково-

педагогічних кадрів, генерацію і поширення сучасних знань в сфері педагогіки і освіти у регіональному, національному та європейському просторі [3].

В цьому контексті академія визначила основні стратегічні вектори діяльності, спрямованої на розвиток професійної компетентності педагогів в системі неперервної освіти:

- розбудова освітнього процесу вищої освіти за трьома освітньо-професійними і однією освітньо-науковою програмами;
- докорінна трансформація освітнього процесу курсів підвищення кваліфікації на сучасних конкурентних засадах;
- зміна підходів до організації науково-методичного супроводу освітньої галузі, запровадження нових форм методичної роботи з педагогами;
- проактивний підхід до вирішення завдань з реалізації державної політики у сфері реформування освіти;
- забезпечення науково-методичного, організаційно-інформаційного супроводу реформування освітньої галузі в області;
- організація інноваційно-дослідної діяльності науково-педагогічних і педагогічних працівників академії через розв'язання загальноакадемічної науково-дослідної проблеми «Розвиток професійної компетентності педагогів в умовах освітніх змін»;
- створення передумов для розбудови регіональної інноваційної освітньої екосистеми за рахунок плідного партнерства з закладами освіти різних ланок;
- посилення міжнародної співпраці з питань розвитку професійної компетентності сучасного педагога, здатного до впровадження освітніх інновацій.

Реалізація діяльності за вказаними напрямками дозволила не тільки суттєво оновити зміст та форми роботи академії, розширити можливості структури щодо системного науково-методичного супроводу педагогічних працівників області в процесі реалізації завдань державної і регіональної освітньої політики, а й забезпечити системні умови для підготовки та професійного розвитку педагога нового покоління, відповідно до наявних Професійних стандартів.

Розглянемо один з реалізованих стратегічних векторів - запровадження нової моделі науково-методичного супроводу на засадах «педагогоцентризму», екологічності, гнучкості, варіабельності, доступності, транспарентності. Такі зміни здійснювались з метою наблизити професійно підтримуючий вплив

до кожного фахівця, що особливо важливо на етапі реформування освітньої галузі. Зокрема, з метою створення системних умов для розвитку професійної компетентності педагога:

- організовано роботу Педагогічних студій, дискусійного простору «НУШ: рухаємось разом» для учителів закладів загальної середньої освіти Одещини, які навчають учнів 5-х класів у 2022/2023 н.р.;

- створено мережеві спільноти «Педагоги Одещини» задля взаємодії та обміну досвідом;

- розроблено презентаційні постери дієвих практик педагогів пілотних закладів, тренерів НУШ, педагогів закладів загальної середньої освіти Одещини;

- забезпечено функціонування цифрового освітнього простору «Школа в цифровому світі» для надання професійної підтримки вчителю відповідно до його запиту;

- започатковано роботу Центру супервізії та наставництва, що дозволяє надавати педагогу професійну допомогу та експертний супровід;

- постійно здійснюється у різних формах підтримка вчителів-пілотників НУШ та вчителів, які викладають у 5-6-х класах НУШ;

- систематично організуються ресурсні зустрічі, наставницькі зустрічі, семінари, тренінги, круглі столи, педагогічні майстерні, майстер-класи, інтерв'ю на перерві, освітні інтенсиви тощо. У змісті цих заходів наскрізно реалізовано три головні аспекти: аналіз особливостей сприйняття, розрізнення та розуміння педагогами новизни ідей, запропонованих у Концепції «Нова українська школа», реалізованих у нових державних стандартах різних ланок освіти. В результаті такої роботи помітно зростає не тільки предметно-методична компетентність вчителя, а й позитивне сприйняття фахівцями освітніх інновацій, актуалізується здатність до розрізнення та розуміння нових технологій, що є передумовою для розвитку широкого спектра професійних компетентностей педагога.

Важливим є те, що усі заходи науково-методичного характеру в академії відкриті для здобувачів вищої освіти, які тільки набувають професійної компетентності в процесі навчання за освітньо-професійними або освітньо-науковою програмами, що надає унікальні можливості для їх професійного становлення у тісній взаємодії з працюючими педагогами, іншими фахівцями

освітньої галузі та створює кращі перспективи для подальшої професіоналізації підготовлених педагогічних кадрів.

Отже, багаторічний досвід роботи КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» з освітньої, методичної, наукової, інноваційної діяльності, зокрема, організації і здійснення вищої освіти, формальної і неформальної післядипломної педагогічної освіти, активність у регіональних, національних і міжнародних проєктах та програмах, безпосередня участь у впровадженні реформи «Нова українська школа», запровадженні інклюзивної освіти в регіоні, STEM-освіти, засвідчує, що в умовах реформування та масштабних змін розвиток професійних компетентностей педагога стимулюється різноаспектними впливами, що забезпечені функціонуванням організованої системи неперервної освіти.

Список використаних джерел

1. Лукьянова Л. Неперервна освіта впродовж життя: історичний огляд, сучасні реалії. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія Педагогіка*. 2015. №2 (15). С.187-192.

2. Павлик Н. П. Зміст поняття неперервна освіта. *Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній навчальний заклад – доуніверситетська підготовка – вищий навчальний заклад* : зб. наук. праць матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 травня 2016 р., м. Київ, Національний авіаційний університет / наук. ред. Н. П. Муранова. К : НАУ, 2016. С. 180-182. URL: <http://idp.nau.edu.ua/conference.html>

3. Стратегія розвитку комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» на 2019-2023 роки. URL: https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/746960/sitepage_192/files/merged_1.pdf

Lubov Zadorozhna,

Candidate of Philosophical Sciences,

Rector of Odessa Regional Academy of In-Service Education,

Odesa, Ukraine

<https://orcid.org/0009-0006-5797-8204>

zadira65@ukr.net